

Tijd voor Actie

Schaduwcoalitieakkoord JOVD en JS

Voorwoord

Nederland liberaal en sociaal uit de crisis helpen, dat is het doel dat VVD en PvdA zichzelf hebben gesteld in de coalitieonderhandelingen die nu plaatsvinden. Op zichzelf is dat al geen eenvoudige opgave. De tegenstellingen zijn groot, zowel tussen deze twee partijen als in de rest van Nederland. Onder deze omstandigheden een regeerakkoord schrijven dat vooruit kijkt, dat Nederland sterker maakt en dat niet stil blijft staan, vraagt sowieso al goede wil en offers van beide kanten. De JOVD en de Jonge Socialisten (JS), de jongerenorganisaties van deze partijen, herkennen de noodzaak om tot een gezamenlijk plan van aanpak voor de crisis te komen en presenteren daarom dit akkoord.

Een akkoord tussen politieke jongerenorganisaties aan beide kanten van het politiek spectrum is hard nodig. Op dit moment lijken vooral jongeren de ongunstige gevolgen van de crisis te gaan voelen. Allereerst stijgt de jeugdwerkloosheid momenteel sneller dan het gemiddelde werkloosheidscijfer, waardoor een verloren generatie dreigt te ontstaan. Jongeren die wel aan een baan komen, eindigen vaak ook nog eens in onzekere flexbanen onder hun eigen niveau. Ten tweede het onderwijs, dat de toegangspoort tot de arbeidsmarkt zou moeten zijn, sluit te vaak niet aan op het werk dat jongeren gaan doen. De woningmarkt staat eveneens onder druk: net afgestudeerde jongeren concurreren met gezinnen om sociale huurwoningen, de huren op de vrije markt zijn torenhoog en zowel starten als doorstromen op de koopmarkt is bijzonder moeilijk omdat deze volkomen op slot zit. Tot slot de zorg, hierin zullen ingrijpende hervormingen moeten plaatsvinden, willen we de kosten in het komende decennium niet volkomen laten exploderen. Ook die kosten zullen moeten worden opgebracht door de werkenden van morgen; de jongeren van nu.

Daarom vormen de vier thema's arbeidsmarkt, onderwijs, woningmarkt en zorg volgens de JOVD en de JS de hoeksteen van een deugdelijke aanpak van de crisis. Een aanpak waar de jongere generatie niet de dupe van gaat worden, maar juist volop in meegenomen wordt. Het is ook een aanpak die vraagt om samenwerking en onderhandeling in plaats van polarisering en vasthouden aan heilige huisjes. Daarom presenteren de JOVD en de JS hier een serie voorstellen binnen de genoemde thema's aan de onderhandelaars, als ijkpunt en maatstaf voor het komende regeerakkoord.

Nick Derks, Landelijk Voorzitter JOVD a.i.

Toon Geenen, voorzitter Jonge Socialisten

Arbeidsmarkt

Uitgangspunten

De arbeidsmarkt is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd: mensen wisselen vaker van baan en werkgever, mensen werken langer door en een groter gedeelte van de werkenden heeft geen vast contract, maar is ZZP-er of in tijdelijke dienst. De overheid en de sociale partners hebben tot nu toe onvoldoende gereageerd op deze nieuwe ontwikkelingen. Uitgangspunt moet zijn dat zoveel mogelijk mensen in Nederland een betaalde baan hebben. Daarvoor is het noodzakelijk dat de arbeidsmarkt makkelijk te betreden is, en het wisselen van een baan niet gepaard moet gaan met verlies van allerlei rechten.

Momenteel is de bescherming, scholing en beloning van werknemers ongelijk verdeeld. Mensen met een vast contract zitten goed, terwijl de rest in de kou zit. Om dit probleem op te lossen stellen wij de onderstaande maatregelen voor.

Maatregelen

- De arbeidskorting wordt verhoogd.
- De bijzondere arbeidspositie voor ambtenaren wordt afgeschaft.
- De AOW wordt verder gefiscaliseerd en zal in de toekomst uit algemene middelen gefinancierd worden.
- Om de mensen die na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd van een minimuminkomen leven tegemoet te komen zal de bruto AOW uitkering met dat bedrag verhoogd worden zodat minima netto dezelfde uitkering hebben.
- Er komt een nieuwe verhouding tussen leeftijd en beloning waarbij na het bereiken van het hoogtepunt van het salaris tussen de 45 en 55 jaar het salaris langzaam begint af te nemen
- We verlagen de werkgeverslasten voor het in dienst nemen van 55+-ers, zodat laatstgenoemden beter in staat zijn te concurreren met jongere werkzoekenden.
- We voeren één soort contract in, waarbij de bescherming van de werkende toeneemt naar mate hij meer jaren gewerkt heeft.
- Een ontslagvergoeding moet er vooral op gericht zijn om de periode tussen twee banen te kunnen overbruggen en de werknemer de mogelijkheid te geven om om te scholen. Daarom maximeren we de ontslagvergoeding op 60.000 euro.
- De preventieve toets houden we in stand, om willekeur te voorkomen. Er komt een eenduidige ontslagroute via de Kantonrechter, waarbij werknemers recht krijgen op een preventieve toets. In geval van collectief ontslag blijft het sociaal plan leidend.
- Ook ZZP'ers die in een schijnconstructie voor één opdrachtgever werken, moeten onder dit nieuwe contract komen te vallen.
- Mensen moeten zo goed mogelijk kunnen inspelen op veranderende omstandigheden op de arbeidsmarkt. (Om)scholing is daarbij essentieel. De huidige structuren met collectieve sectorfondsen schieten tekort. JOVD en JS stellen daarom een nationale scholingsvoorziening voor: een nationale scholingsvoorziening vervangt de verschillende collectieve sectorfondsen. Deze scholingsvoorziening wordt, net zoals de oude collectieve sectorfondsen, gefinancierd door werkgevers en is toegankelijk voor werknemers met een vast contract, flexwerkers, ZZP-ers en werklozen.

Onderwijs

Uitgangspunten

Onderwijs is essentieel voor een gelukkig leven. Dankzij onderwijs kan je jezelf ontwikkelen. Dat is niet alleen in je eigen voordeel, maar daardoor komt Nederland ook vooruit. Daarom is het belangrijk om ervoor te zorgen dat het onderwijs constant blijft verbeteren. Dat doen we niet door de zoveelste grote stelselwijzigingen, maar door een eerlijker studiefinancieringssysteem en hogere eisen aan leraren te stellen; een school is immers zo goed als haar slechtste leraar. Omdat onderwijs zo belangrijk is voor zelfontplooiing moet iedereen de kans blijven krijgen zo optimaal mogelijk opgeleid te worden.

Maatregelen

- We voeren een sociaal leenstelsel in voor MBO, HBO en WO. Dit houdt in dat over een periode van 15 jaar de opgebouwde studieschuld, bestaande uit studiebeurs en OV-jaarkaart, wordt terugbetaald naar draagkracht.
- De aanvullende beurs blijft bestaan.
- De OV jaarkaart voor studenten blijft behouden als lening en ook MBO'ers krijgen van af het moment dat zij aan hun opleiding beginnen een dergelijk reisproduct als lening.
- Besparingen in het onderwijs worden geherinvesteerd in het onderwijs zelf, zodat de kwaliteit van het onderwijs verbetert en onderwijs een welbestede investering wordt.
- Op termijn dienen alle leraren voor de bovenbouw havo en vwo eerstegraads docent te zijn en een mastergraad in zijn of haar vak te bezitten.
- Aan de motie-Hamer wordt gevolg gegeven; onderzoeksgelden blijven dus op peil.
- Er wordt gestreefd naar differentiatie tussen universiteiten om zo het kwaliteitsniveau een impuls te geven. Universiteiten dienen zich op bepaalde disciplines te specialiseren; in Nederland moeten wel alle disciplines worden aangeboden.
- Opleidingen mogen maximaal de helft van hun studenten selecteren via decentrale selectie; de numerus fixus blijft deels in stand.
- Universiteiten dienen matching toe te passen voor alle nieuwe studenten om studie-uitval te voorkomen.
- Gratis schoolboeken worden afgeschaft.
- Ouders krijgen een hogere tegemoetkoming in de schoolkosten.
- Leraren worden niet langer vastgehouden aan de nullijn.

Woningmarkt

Uitgangspunten

Beide organisaties zijn het er over eens dat de woningmarkt ingrijpend hervormd moet worden. Idealiter zit de woningmarkt zo in elkaar dat de doorstroming van studentenkamer naar sociale huurwoning, naar vrije sector-huur, naar koop soepel verloopt. Op dit moment zitten er echter twee grote 'pluggen' in dat systeem, waardoor die doorstroming vastloopt: de overgang van sociale huur naar de vrije sector, en de overgang van huur naar koop. Die pluggen hebben verschillende oorzaken, maar wel hetzelfde gevolg, namelijk dat de woningmarkt onder druk staat. Teveel mensen doen een beroep op de sociale huursector, en te weinig starters kunnen een hypotheek krijgen. "Blijven zitten waar je zit" lijkt het credo en dat is bijzonder nadelig voor starters op de woningmarkt, zowel in de koop- als in de huursector.

Maatregelen

- Scheefwoners in de sociale huursector pakken we stevig aan. We gaan van huurders vragen inzicht te geven in hun inkomen, en passen de huur naar draagkracht aan. Dit kan doorgaan tot de huur marktconform is indien het inkomen van de huurder dusdanig hoog is.
- In de sociale huursector wordt veel meer gedifferentieerd naar de situatie van de woningzoekenden. Nu vissen net afgestudeerden met goede baanperspectieven in dezelfde vijver als gezinnen met weinig uitzicht op een hoger inkomen. Deze twee groepen hebben echter andere eisen en moeten daarom niet meer als dezelfde groep gezien worden. Het bouwbeleid wordt hier ook op aangepast, waarbij gemeenten specifiek gaan kijken naar projecten voor jonge starters.
- We zullen niet ontkomen aan het bouwen van extra huurwoningen. Geplande projecten trekken we naar voren. Eigenaars van leegstaande kantoorpanden worden verplicht jaarlijks te herwaarderen, zodat snel duidelijk wordt welke panden doorverkocht kunnen worden om tot huurwoningen om te bouwen. Corporaties kopen actief deze panden op als deze tot sociale huurwoning kunnen worden omgezet.
- Bij overschotsituaties moeten sociale huurwoningen makkelijk verkocht kunnen worden. Die overschotten moeten regionaal bekeken worden - sociale huur in Zaandam bedient ook woningzoekenden in Amsterdam - zodat over de hele regio geen overschot is.
- Op de koopmarkt wordt de hypotheekrenteaftrek beperkt tot een maximumbedrag van 250.000 euro, ook voor huidige hypotheek. Dit helpt starters, maar voorkomt dat de hypotheekrenteaftrek een subsidie op hoge hypotheek blijft. We doen dit in stappen verspreid over tien jaar waarbij zowel de maximaal af te trekken hypotheeksom afgebouwd wordt alsook het percentage van de rentebetaling afgetrokken kan worden.
- Om woningbezitters te compenseren zullen het eigen woningforfait en de overdrachtsbelasting afgeschaft worden. Hypotheekbezitters dienen zoveel mogelijk gestimuleerd te worden hun schulden af te bouwen, dit kan door de regels voor terugbetaling te verscherpen. Dit zal zowel voor nieuwe als bestaande hypotheek moeten gebeuren.
- Om het voor starters aan het begin van hun carrière makkelijker te maken een huis te kopen moet er wat gedaan worden aan het risicomijdende gedrag van banken bij het verstrekken van hypotheek. Starters moeten onder strenge voorwaarden een lening tot 30.000 euro kunnen afsluiten bij de overheid om als eigen inleg het risico van de bank af te dekken, zodat de bank het eerder aandurft de starter een hypotheek te verstrekken. De AFM-regels met betrekking op hypotheek mogen soepeler hypotheek verstrekken aan werkenden onder de 35, omdat zij zicht hebben op een hoger inkomen binnen korte tijd.
- Ondanks dat er een NHG bestaat voor starters zijn veel financierders huiverig op het verstrekken van hypotheek aan deze groep. Dit wordt mede veroorzaakt door té stringente regeling vanuit de regulators AFM en DNB. Verstrekken van hypotheek zouden in het geval van jonge starters de mogelijkheid moeten krijgen om een hogere hypotheeksom te verstrekken aan starters oplopend

tot wel 6 keer het brutojaarsalaris. Dit is te rechtvaardigen omdat jonge mensen een groter salarisperspectief hebben.

- ZZP'ers en andere flexwerkers kennen grote moeite om de financiering voor een aankoop van een huis te krijgen. Deze groepen moeten onder speciale voorwaarden ook de mogelijkheid krijgen gebruik te kunnen maken van de NHG. Omdat hun inkomenszekerheid lager is dan van een normale hypotheekaanvrager zal hier wel een strengere eis moeten gelden voor de inbreng van eigen gelden. Dit om het risico op verlies voor de staat bij een gedwongen verkoop te minimaliseren.

Zorg

Uitgangspunten

Zorg is onontbeerlijk voor alle Nederlanders en zal dus ook voor iedereen toegankelijk moeten blijven. De stijgende zorgkosten vragen om maatregelen die de zorg niet onbetaalbaar maken, maar tegelijk de kwaliteit in stand houden. Marktprikkels en afschaffing van bureaucratische stelsels zijn daarbij onontbeerlijk. Omdat ziek zijn geen keuze is, zal de drempel om medische hulp te zoeken echter niet hoger zijn dan noodzakelijk en zal de zorg geconcentreerd blijven rondom de eerste lijn, die zo ook niet ontoegankelijker of duurder voor de patiënt wordt. Op ethisch gebied kiezen beide organisaties voor vrijheid en kwaliteit van leven als leidraad voor de toekomst.

Maatregelen

- De wijkverpleegkundige komt terug; zij zal ook een rol spelen bij preventie en leefstijlinterventies.
- Ziekenhuizen zullen worden gestimuleerd meer samen te werken, onder meer door het uitwisselen van medisch specialisten.
- De toegestane groei van ziekenhuizen zal worden bepaald per regio, waarbij het regionale groei- en/of krimpprocentage leidend zal zijn.
- Hulpmiddelen worden uit het basispakket gehaald.
- De zorgtoeslag wordt afgeschaft.
- Het eigen risico wordt inkomensafhankelijk, met een minimum van 50 en een maximum van 400 euro.
- Medisch specialisten in zowel academische als perifere ziekenhuizen komen in loondienst.
- Er wordt voldoende ruimte gegeven voor privéziekenhuizen om concurrentie te bevorderen. De behandelingen in die ziekenhuizen worden vergoed tot de hoogte die gebruikelijk is in de publieke sector.
- De zorg blijft geconcentreerd in eerste lijn. De poortwachterfunctie van de huisarts blijft intact en wordt, waar mogelijk, uitgebreid. Om dit te bewerkstelligen komt er geen eigen bijdrage voor een huisartsbezoek en zal dit ook niet onder het eigen risico vallen. Mochten patiënten rechtstreeks naar de tweede lijn willen, dan geldt een eigen bijdrage, los van het eigen risico, van 50% van de behandelkosten.
- De euthanasiewetgeving wordt verruimd voor onder meer patiënten die lijden aan de ziekte van Alzheimer.
- Er komt een keuzeplicht voor het donorschap bij het aanvragen van officiële documenten.
- Bij het opstellen van een behandelplan zal tijdens het voorlichtingsproces meer nadruk gelegd worden op behoud van de kwaliteit van leven en niet meer alleen op dure, relatief zinloze interventies.
- De mogelijkheden voor het onderzoek met stamcellen en restembryo's zullen worden verruimd.